

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2023/168

Karar Sayısı : 2025/132

Karar Tarihi : 17/6/2025

R.G.Tarih-Sayı : 13/10/2025-33046

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bakırköy 9. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'un 49. maddesinin Anayasa'nın 13., 26., 28. ve 29. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Basın İlan Kurumunca verilen resmî ilan ve reklamların beş gün süreyle kesilmesine ilişkin karara itiraz üzerine görülen davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu 49. maddesi şöyledir.

“Müeyyide:

Madde 49 – Bu kanuna veya bu kanuna dayanılarak yapılacak yönetmeliğe veyahut Kurum Genel Kurulunun bu kanunda yazılı hususlarda ittihaz edeceği kararları ile yükletilen ödevlere yahut da basın ahlak esaslarına, riayet etmiyen gazete, dergi ve internet haber siteleri ile prodüktörler ve kamu idare ve teşekkülleri ve 42 nci maddede anılan sair ortakların sorumluları hakkında, diğer mevzuat hükümlerine halel gelmemek üzere, aşağıda yazılı olduğu şekilde muamele yapılır:

a) Kurum tarafından o gazete veya dergi ya da internet haber sitesine verilecek ilan ve reklamlar, kesinleşen Yönetim Kurulu Kararına dayanılarak, Kurum Genel Müdürlüğünce, iki ayı geçmiyecek bir süre ile kesilir. Ayrıca, bu kanunla temin edilen menfaatlerden de aynı şekilde faydalandırılmaz.

b) Prodüktörlük müessesesinin iki ayı geçmemek üzere kapatılması için, Kurul Genel Müdürlüğünce iş, Yönetim Kuruluna intikal ettirilir. Kesinleşen Kurul Kararını, o yerdeki valilik infaz eder.

(Değişik ikinci paragraf: 13/10/2022 -7418/22 md.) (a) ve (b) bentlerinde yazılı hâllerde, Yönetim Kurulu Kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki Asliye Hukuk Mahkemesine itiraz edilebilir. Söz konusu itirazlarda basit yargılama usulü uygulanır. Bu yargılama neticesinde verilecek karar kesindir.

c) Kurum Genel Müdürlüğünün bildirmesi üzerine kamu idare ve teşekkülleri ile ortaklıkların sorumluları hakkında kendi statülerine göre disiplin muamelesi uygulanır. Böyle bir statü yoksa, o teşekkülün denetleme bakımından bağlı bulunduğu veya işgal sahasına girdiği Bakanlık, uygun gördüğü bir disiplin muamelesi uygular. İlgili Bakanlığın yapacağı tebligata uyulması mecburidir.

Yapılacak disiplin muamelelerinin neticesi Kuruma bildirilir. Kurumun, disiplin muameleleri aleyhinde yetkili mercilere veya Bakanlığa itiraz hakkı vardır.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 8/11/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Hilal YAZICI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Uygulanacak Kural ve Sınırlama Sorunu

3. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmayla yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yönteminde açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

4. 195 sayılı Kanun'un 49. maddesinde, maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan kurum ve kuruluşların uymak zorunda oldukları kurallara uygun hareket etmemeleri hâlinde Basın İlan Kurumu (Kurum) tarafından uygulanacak çeşitli yaptırımlar düzenlenmiştir.

5. Buna göre anılan fıkranın bentlerini bağlayan hükmünde Kanun'a veya bu Kanun'a dayanılarak yapılacak yönetmeliğe veya Kurum Genel Kurulunun bu Kanun'da yazılı hususlarda itti haz edeceği kararları ile yükletilen ödevlere yahut da basın ahlak esaslarına riayet etmeyen gazete, dergi ve internet haber siteleri ile prodüktörler ve kamu idare ve teşekkülleri ile Kanun'un 42. maddesinde anılan sair ortakların sorumluları hakkında diğer mevzuat hükümlerine halel gelmemek üzere (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen şekilde uygulama yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

6. Fıkranın (a) bendinde, Kurum tarafından gazete veya dergi ya da internet haber sitesine verilecek ilan ve reklamların kesinleşen Yönetim Kurulu kararına dayanılarak Kurum Genel Müdürlüğünce iki ayı geçmeyecek bir süre ile kesileceği ve ilgili gazete, dergi veya internet haber sitesinin bu Kanun'la temin edilen menfaatlerden de faydalandırılmayacağı belirtilmiştir.

7. Fıkranın (b) bendinin birinci paragrafında, prodüktörlük müessesesinin iki ayı geçmemek üzere kapatılması için Kurul Genel Müdürlüğünce işin Yönetim Kuruluna intikal ettirileceği ve kesinleşen Kurul kararının o yerdeki valilikçe infaz edileceği; ikinci paragrafında ise (a) ve (b) bentlerinde yazılı hâllerde Yönetim Kurulu kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebileceği, söz konusu itirazlarda basit yargılama usulünün uygulanacağı ve bu yargılama neticesinde verilecek kararın kesin olduğu belirtilmiştir.

8. Fıkranın (c) bendinin birinci paragrafında, Kurum Genel Müdürlüğünün bildirmesi üzerine kamu idare ve teşekkülleri ile ortaklıkların sorumluları hakkında kendi statülerine göre disiplin muamelesi uygulanacağı, böyle bir statü yoksa o teşekkülün denetleme bakımından bağlı bulunduğu veya işgal sahasına girdiği bakanlığın uygun gördüğü bir disiplin muamelesi uygulanacağı, ilgili bakanlığın yapacağı tebligata uyulmasının mecburi olduğu ifade edilmiş; ikinci paragrafında da yapılacak disiplin muamelelerinin neticesinin Kuruma bildirileceği, Kurumun, disiplin muameleleri aleyhinde yetkili mercilere veya bakanlığa itiraz hakkı bulunduğu belirtilmiştir.

9. İtiraz başvurusunda bulunan Mahkemede bakılmakta olan davanın konusunu, Kurumun bir gazeteye yönelik olarak uyguladığı resmî ilan ve reklam kesme müeyyidesi oluşturmaktadır.

10. Bu durumda Kanun'un itiraz konusu 49. maddesinin birinci fıkrasının bentlerini bağlayan hükmünün "...ile prodüktörler ve kamu idare ve teşekkülleri ve 42 nci maddede anılan sair ortakların sorumluları..." bölümünün bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

11. Benzer şekilde anılan maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin prodüktörler hakkında uygulanacak yaptırımları düzenleyen birinci paragrafı ile ikinci paragrafında yer alan "...ve (b)..." ibaresinin bakılmakta olan davada uygulanma imkânı olmadığı gibi fıkranın kamu idare ve teşekkülleri ile ortaklıkların sorumluları hakkında uygulanacak disiplin hükümlerini düzenleyen (c) bendinin de davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

12. Bu nedenle söz konusu maddenin birinci fıkrasının bentlerini bağlayan hükmünün "...ile prodüktörler ve kamu idare ve teşekkülleri ve 42 nci maddede anılan sair ortakların sorumluları..." bölümüne, (b) bendinin birinci paragrafına, (b) bendinin ikinci paragrafında yer alan "... ve (b)..." ibaresine ve (c) bendine ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

13. Öte yandan maddenin birinci fıkrasının bentlerini bağlayan hükmünün kalan kısmı (a), (b) ve (c) bentleri bakımından ortak hükümler içermektedir. Bu bakımdan bakılmakta olan davanın konusu gözetilerek söz konusu kısmın esasına ilişkin incelemenin (a) bendi ile sınırlı olarak yapılması gerekir.

14. Ayrıca anılan fıkranın (b) bendinin ikinci paragrafının kalan kısmı da (a) ve (b) bentleri bakımından ortak hüküm niteliği taşıdığından söz konusu paragrafın kalan kısmının esasına ilişkin incelemenin anılan paragrafta yer alan "(a)..." ibaresi ile sınırlı olarak yapılması gerekir.

B. Anlam ve Kapsam

15. Kurum, 195 sayılı Kanun ile kurulmuş kamu tüzel kişiliğini haiz idari bir organdır.

16. Kurumun görevleri 195 sayılı Kanun'da sayılmış olup bu kapsamdaki görevlerinden biri de Kanun'un 49. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre Kurum, Kanun veya Kanun'a dayanılarak yapılacak yönetmeliğe veyahut Kurum Genel Kurulunun Kanun kapsamında alacağı kararlar ile yükletilen ödevlere ya da basın ahlak esaslarına riayet etmeyen gazete, dergi ve internet haber siteleri ile prodüktörler ve kamu idare ve teşekkülleri ile 42. maddede anılan sair ortakların sorumluları hakkında, diğer mevzuat hükümlerine hâlel gelmemek üzere, şikâyetle bağlı olarak veya resen inceleme yaparak resmî ilan ve reklamları kesme, prodüktörlüklerle ilgili belirli bir süreyle kapatma yaptırımları uygulama ve diğer ilgililer hakkında disiplin sürecinin başlatılması için bildirimde bulunma gibi yetkilere sahiptir.

17. Bu kapsamda 49. maddenin birinci fıkrasının itiraz konusu (a) bendinde, Kurum tarafından ilgili gazete veya dergi ya da internet haber sitesine verilecek ilan ve reklamların,

kesinleşen Yönetim Kurulu kararına dayanılarak Kurum Genel Müdürlüğünce iki ayı geçmeyecek bir süreyle kesileceği, ayrıca söz konusu gazete, dergi veya internet haber sitesinin Kanun’la sağlanan menfaatlerden de aynı şekilde faydalandırılmayacağı hükmüne bağlanmıştır. (b) bendinin birinci paragrafında da prodüktörlük müessesesinin kesinleşen Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda iki ayı geçmemek üzere kapatılabileceği belirtilmiştir.

18. Fıkranın (b) bendinin ikinci paragrafında (a) ve (b) bentleri kapsamında uygulanan yaptırım kararlarına karşı itiraz yolu düzenlenmiştir. Anılan paragrafın birinci cümlesine göre (a) ve (b) bentlerinde yazılı hâllerde Yönetim Kurulu kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebilir. Söz konusu cümlede yer alan “(a)...” ibaresi itiraz konusu diğer kuralı oluşturmaktadır. Paragrafın ikinci cümlesine göre söz konusu itirazlarda basit yargılama usulü uygulanır. Üçüncü cümlede de bu yargılama neticesinde verilecek kararın kesin olduğu hükmüne bağlanmıştır.

C. İtirazın Gerekçesi

19. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kurallarla resmî ilan ve reklam kesme cezalarına ilişkin koşulların çerçevesinin çizilmediği, yaptırım ve ceza öngören kuralların belirli bir açıklık ve kesinlikte düzenlenmediği, resmî ilan ve reklam kesme yaptırımının kapsamı belirlenirken ölçülülük ilkesinin gözetilmediği, basın etiğinin korunması amaçlanmakla birlikte bu korumanın çerçevesinin netleştirilmesi gerektiği belirtilerek kuralların Anayasa’nın 13., 26., 28. ve 29. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Ç. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

1. (a) Bendinin İncelenmesi

20. Anayasa’nın 26. maddesinin birinci fıkrasında “*Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.*” hükmüne yer verilerek ifade özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

21. İfade özgürlüğü yalnızca düşünce ve kanaatlerin içeriğini değil iletilme biçimlerini de koruma altına almaktadır. Nitekim Anayasa’nın 26. maddesinde ifade özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek araçlar “*söz, yazı, resim veya başka yollar*” olarak ifade edilmiş ve “*başka yollar*” ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu vurgulanmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasının son cümlesinde radyo ve televizyon yayınlarının 26. maddenin koruması altında olduğu belirtilmiş olup radyo ve televizyon yayınlarının ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olduğu konusunda şüphe bulunmamaktadır (AYM, E.2019/70, K.2019/81, 16/10/2019, § 10).

22. Anayasa’nın 28. maddesinde ise basın özgürlüğü güvence altına alınmıştır. Maddenin birinci fıkrasının ilk cümlesinde “*Basın hürdür, sansür edilemez.*” denilmiş, ikinci fıkrasında ise “*Devlet, basın ve haber alma hürriyetini sağlayacak tedbirleri alır.*” düzenlemesine yer verilerek basın ve haber alma özgürlüğünün korunması amacıyla önlemler alınmasının devletin görev ve sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

23. Anayasa’nın anılan maddesinin üçüncü fıkrasında da basın özgürlüğünün sınırlanmasında Anayasa’nın 26. ve 27. maddeleri hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

24. Kurum, gazetelerin önemli bir gelir kaynağı olan resmî ilan ve reklamların gazeteler arasında adil bir şekilde dağıtımını yaparak gazetelerin niteliğinin artırılmasına katkı sunmakta, sırf

resmî ilan alabilmek için çıkarılan gazetelere reklamların verilmesini önleyerek de gazetecilik faaliyeti yapanları desteklemek amacını taşımaktadır. Bu bakımdan söz konusu reklam ve ilan kesme cezalarının uygulanması yetkisini veren kuralın ifade ve basın özgürlüklerine yönelik bir sınırlama getirdiği açıktır (*Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ve diğerleri* [GK], B. No: 2016/5903, 10/3/2022 §§ 69-70).

25. Anayasa'nın 13. maddesinde “*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*” denilmiştir. Buna göre ifade ve basın özgürlüklerine sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması gerekir.

26. İfade ve basın özgürlüklerini sınırlamaya yönelik bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

27. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan *hukuki belirlilik* ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

28. Kuralda Kurum tarafından gazete veya dergi ya da internet haber sitesine verilecek ilan ve reklamların, kesinleşen Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda Kurum Genel Müdürlüğüne iki ayı geçmeyecek bir süre ile kesilebileceği, ayrıca ilgililerin Kanun'la temin edilen menfaatlerden de faydalandırılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

29. Bununla birlikte anılan yaptırım ve tedbirleri gerektiren durumlar; 195 sayılı Kanun'a veya bu Kanun'a dayanılarak yapılacak yönetmeliğe, Kurum Genel Kurulunun Kanun'da yazılı hususların gereği olarak alacağı kararlar ile yükletilen ödevlere yahut da basın ahlak esaslarına riayet etmemek olarak belirtilmiştir. Ancak kural kapsamında gazete, dergi ve internet sitelerinin yaptırım uygulanmasını gerektirecek eylem ve işlemlerinin hangi hususlara ilişkin olabileceği ve öngörülen yaptırımın bu eylem ve işlemlerden hangilerine hangi sürelerle ve ne ölçüde uygulanabileceği hususunda bir çerçeve çizilmeksizin, Kanun'a yapılan genel bir atıfla Kuruma yaptırım uygulamayı gerektiren eylem ve işlemleri belirleme yetkisi verildiği anlaşılmaktadır.

30. Nitekim Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında verdiği *Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ve diğerleri* kararında da 195 sayılı Kanun'un 49. maddesinde öngörülen yaptırımı Anayasa'nın 13. maddesi bağlamında kanunilik ilkesi yönünden incelemiştir. Anılan kararda kuralın resmî ilan ve reklam kesme cezası gerektiren fiillerin ve bu fiillere karşı öngörülen ceza miktarlarının en azından çerçevesini çizmediği, belirli bir açıklık ve kesinlikte olan bir kural niteliğini taşımadığı, kişilik haklarına saldırı niteliğinde olan ve eleştiri sınırlarını aşan ve/veya kanunlarında yaptırıma bağlanan suç kapsamında yer alan haberlerin yaptırıma tabi tutulmasının hukuk devletinin bir gereği olduğu, basının niteliklerini artırma ve basının özellikle

ekonomik özgürlüğünün tesisini sağlama gayesiyle kurulan bir kuruma müeyyide uygulama yetkisinin verilebileceği ancak basın özgürlüğüne müdahale niteliği taşıyan kanuni düzenlemelerin olabildiğince dar bir uygulama alanına izin verecek şekilde tasarlanması ve her bir kuralın tartışmaya izin vermeyecek şekilde açık ve net ifadelerle ele alınarak düzenlenmesi gerektiği belirtilmiş ve bu güvenceleri karşılamayan kurala ilişkin yapısal sorunun çözümü için Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirimde bulunulmuştur (*Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ve diğerleri*, §§ 83, 85).

31. İtiraz konusu kurala ilişkin olarak anılan karardan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

32. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 29. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 29. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

2. (b) Bendinin İkinci Paragrafında Yer Alan “(a)...” İbaresinin İncelenmesi

a. İkinci Paragrafın Birinci ve İkinci Cümleleri Yönünden

i. Anlam ve Kapsam

33. İtiraz konusu kural; gazete, dergi veya internet haber sitelerine ilişkin olarak Kurum Yönetim Kurulunca alınan yaptırım kararlarına karşı itiraz edilebileceğini ve itiraz üzerine yapılacak yargılamanın basit yargılama usulüne tabi olduğunu düzenlemektedir. Buna göre hakkında bir yaptırım uygulanmasına karar verilen gazete, dergi veya internet haber sitesi kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesine itirazda bulunabilir. Söz konusu itirazlarda basit yargılama usulü uygulanır.

34. Basit yargılama usulü 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 316. ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Anılan maddenin gerekçesinde; yazılı yargılama usulü dışında kalması gereken, daha kısa ve basit şekilde sonuçlanmasında yarar bulunan dava ve işlerin basit yargılama usulüne tabi tutulmasının amaçlandığı belirtilmiştir. Buna göre medeni yargılama usulünde yazılı yargılama dışında, anılan maddede ve kanunlarda belirtilen durumlarda basit yargılama usulünün uygulanacağı anlaşılmaktadır. Kurumun gazete, dergi veya internet haber siteleri hakkında alacağı yaptırım kararlarına karşı yapılacak itirazlar da kuralla basit yargılama usulüne tabi kılınmıştır.

35. Yazılı yargılama usulüne göre basit yargılama usulünde, daha hızlı bir yargılama yapılmasını sağlamak amacıyla tarafların dilekçe sunabilmeleri, delillerin ikamesi, iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı ile ön inceleme ve tahkikat aşamalarına ilişkin olarak bazı kısıtlamalar getirilmiştir.

ii. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

36. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 141. maddeleri yönünden incelenmiştir.

37. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

38. Hukuk devleti ilkesi gereğince kanunların kamu yararı amacını gerçekleştirmek için yapılması gerekir. Anayasa Mahkemesince kamu yararı konusunda yapılacak inceleme, kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığının araştırılmasıyla sınırlıdır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği gibi kamu yararı; bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yarardır. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın yalnız özel çıkarlar için veya sadece belli kişilerin yararına kanun hükmü konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak saptanması hâlinde söz konusu kanun hükmü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer. Açıklanan istisnai hâl dışında bir kanun hükmünün gereksinimlere uygun olup olmadığı, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği kanun koyucunun takdirinde olduğundan bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz.

39. Hukuk devletinde kanun koyucunun anayasal ilkelere bağlı kalmak şartıyla yargılama usullerine ilişkin politikayı belirleme hususunda takdir yetkisi bulunmaktadır. Ancak kanunların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan bu takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözönünde tutarak kullanması gerekir (bazı farklarla birlikte bkz. AYM, E.2011/125, K.2012/46, 22/3/2012).

40. Anayasa'nın 141. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.*" denilmek suretiyle davaların makul bir süre içinde bitirilmesi gerekliliği açıkça ifade edilmiştir. Bu nedenle devlet, yargılamaların gereksiz yere uzamasını engelleyecek etkin çareler oluşturmak zorundadır (AYM, E.2013/4, K.2013/35, 28/2/2013; E.2020/79, K.2023/113, 22/6/2023, § 82).

41. Anayasa Mahkemesi *Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ve diğerleri* kararında, 195 sayılı Kanun'un 49. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin ikinci paragrafında yer alan Kurum kararlarına karşı en yüksek dereceli asliye hukuk hâkimliğine itiraz edilebileceği, incelemenin evrak üzerinden yapılacağı ve inceleme sonucunda verilecek kararların kesin olduğuna ilişkin düzenlemeleri incelemiştir. Anayasa Mahkemesi; anılan paragrafta yer alan itiraz usulünün çelişmeli yargılama kapsamında olmadığını, itirazın reddedilmesiyle kararın kesinleştiğini ve ilgililerin maddi bir külfetle karşı karşıya kaldığını değerlendirerek bu şekilde maddi yaptırım sonucunu doğuran kesin nitelikteki kararların ifade ve basın özgürlükleri için büyük tehlike oluşturduğunu belirtmiştir. Söz konusu kararda gerekli usul güvencelerinin sağlanması bakımından Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirimde bulunulmuştur (*Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ve diğerleri*, §§ 88-92, 110).

42. Anayasa Mahkemesinin anılan kararından sonra kuralda 13/10/2022 tarihli ve 7318 sayılı Kanun'la değişiklik yapılarak Kurum kararlarına karşı, Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesine itirazda bulunulabileceği ve yapılacak yargılamada basit yargılama usulünün uygulanacağı düzenlenmiştir.

43. Gazete, dergi ve internet haber siteleri hakkında Kurumun vereceği yaptırım kararlarının önemli ekonomik etkiler meydana getirmesi mümkündür. Zira ilan ve reklamlar yoluyla elde

edilecek gelirlerin basın yayın organlarının gelirlerinin önemli bir kısmını oluşturduğunda şüphe bulunmamaktadır.

44. Kanun koyucunun, nitelikleri veya acil hukuki korunma sağlanması ihtiyacı nedeniyle bazı dava ve işleri tabi tuttuğu basit yargılama usulünde yazılı yargılama usulüne oranla dilekçeler, süreler, delillerin ikamesi ve değiştirilmesi yasağı, ön inceleme ve tahkikat gibi yargılama usulüne ilişkin aşamalar bakımından kısıtlayıcı düzenlemeler getirerek bu tip uyuşmazlıklar açısından yargılama faaliyetinin hızlandırılmasını amaçladığı anlaşılmaktadır. Özellikle mahkemelerin iş yükü, hukuki uyuşmazlıkların karara bağlanmasında geçen uzun sürelerin başka hak ihlallerine neden olması nedenleriyle yargılamayı hızlandıran usul hükümlerinin gerekliliği gözetildiğinde, kuralın kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında kaldığı açıktır (AYM, E.2011/125, K.2012/46, 22/3/2012). Bu bakımdan söz konusu yaptırımlara ilişkin yargılamanın hızlı bir şekilde sonuçlandırılmasında anayasal anlamda meşru bir amacın gözetildiği anlaşılmaktadır.

45. Kanun koyucu, takdir yetkisi kapsamındaki bu tür düzenlemeleri yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmek için elverişli olmasını, *gereklilik* söz konusu amaca daha hafif bir düzenleme ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Buna göre bir kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında ölçülülük ilkesi gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur.

46. Kurumun alacağı yaptırım kararının yaratabileceği sonuçların ağırlığı düşünüldüğünde, yargılama sürecinin hızlı bir şekilde tamamlanmasının sağlanması bakımından yaptırım kararlarına karşı açılan davalarda basit yargılama usulü öngörülmesinin anılan meşru amaç bakımından elverişli bir yol olduğu anlaşılmaktadır. Niteliği itibarıyla hızlı sonuçlandırılmasında anayasal anlamda meşru amaç ve kamusal yarar olduğu anlaşılan uyuşmazlıklar bakımından basit yargılama usulünün öngörülmüş olmasının gerekli olmadığı da söylenemez.

47. Kurum kararlarına karşı açılan davaların basit yargılama usulüne tabi kılınmasının orantısız sonuçlar doğurup doğurmadığının da ele alınması gerekir. Basit yargılama usulünde, yazılı yargılama usulüne kıyasla yargılama usulü süreçlerinde bazı sınırlamalar yapılmış olmakla birlikte bu sınırlamalar esas itibarıyla yargılamanın hızlandırılmasını amaçlamakta ancak tarafların delillerini sunabilmeleri, iddialarını çeliştirebilmeleri bakımından herhangi bir kısıt getirilmemektedir. Nitekim bu yargılama usulünde cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi aşamaları kaldırılmış ve delillerin sadece dava dilekçesi ve cevap dilekçesinin sunulması aşamasında ikame edileceği öngörülmüş olsa dahi bu kısıtlamaların tek başına tarafların iddialarını dile getirebilmeleri, delillerini sunabilmeleri ve çeliştirebilmeleri bakımından ağır sonuçlar doğurduğu söylenemez.

48. Öte yandan kuralda, değişiklikten önce olduğu gibi yargılama için belirli bir süre sınırı getirilmemişse de Kanun'un 322. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtildiği üzere basit yargılama usulü hakkında hüküm bulunmayan hâllerde, yazılı yargılama usulüne ilişkin hükümlerin uygulanması söz konusu olacaktır. Bu durumda Kurum kararının uygulanmasının ağır sonuçlar yaratabileceği durumlarda, Kanun kapsamında gerekli tedbirlere hükmedilmesinin önünde de bir engel bulunmamaktadır. Bu itibarla kanun koyucunun itiraz başvurusuna konu uyuşmazlık bakımından basit yargılama usulünün uygulanacağını öngörmüş olmasının orantısız sonuçlar doğurduğu söylenemez.

49. Dolayısıyla Kurumun gazete, dergi veya internet haber siteleri hakkında alacağı yaptırım kararlarına karşı yapılacak itirazlarda basit yargılama usulünün uygulanması kanun koyucunun

takdir yetkisi kapsamında olup ölçülü olduğu anlaşılan kuralda hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir yön bulunmamaktadır.

50. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 141. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 13., 26., 28. ve 29. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

b. İkinci Paragrafın Üçüncü Cümlesi Yönünden

51. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesi yönünden de incelenmiştir.

52. Kuralla, Kurum kararlarına karşı yapılacak itiraz üzerine basit yargılama usulü kapsamında verilen kararın kesin olduğu hüküm altına alınmıştır.

53. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinde "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü kapsamındaki hükmün denetlenmesini talep etme hakkı, kişinin aleyhine verilen bir hükmün başka bir yargı mercii tarafından gözden geçirilmesini ve denetlenmesini isteyebilmesini teminat altına almaktadır (AYM, E.2018/71, K.2018/118, 27/12/2018, § 12).

54. Bu kapsamda Anayasa'nın mahkemelerce verilen hükmün bir başka yargı mercii tarafından denetlenmesini talep etme hakkını yargılamanın konusuna göre herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü kapsamında güvenceye kavuşturduğu, dolayısıyla hükmün denetlenmesini talep etme hakkının, konusu bir suç isnadına dayanan ya da medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin olan tüm yargılamalar için geçerli bir hak olduğu açıktır (AYM, E.2020/21, K.2020/53, 1/10/2020, § 15).

55. Hükmün denetlenmesini talep etme hakkına ilişkin kanuni düzenlemelerde bu denetimin sadece hukuk kurallarının doğru uygulanıp uygulanmadığı hususuyla mı sınırlı olacağı yoksa bunun yanında maddi olguların değerlendirilmesini de mi kapsayacağı hususu kanun koyucunun takdir yetkisindedir. Bu bağlamda mahkeme hükmünün denetiminin maddi olguların değerlendirilmesini de kapsaması gerektiğine dair bir anayasal zorunluluk bulunmamaktadır. Denetimi yapacak yargı mercisinin hukuk kurallarının doğru uygulanıp uygulanmadığına yönelik bir denetim yapma yetkisi ile donatılması, hükmün denetlenmesini talep etme hakkının sağlanmasına ilişkin anayasal yükümlülüğün yerine getirilmesi bakımından yeterli görülebilir (AYM, E.2018/71, K.2018/118, 27/12/2018, § 16).

56. Kural, Kurum kararlarına karşı yapılacak itiraz üzerine basit yargılama usulü kapsamında verilen kararın kesin olduğunu düzenlemek suretiyle hükmün denetlenmesini talep etme hakkına sınırlama getirmektedir (AYM, E.2020/21, K.2020/53, 1/10/2020, § 26).

57. Kurum kararlarına itiraz üzerine yapılacak yargılama neticesinde verilen kararın kesin olduğuna ilişkin kural belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir olması bağlamında kanunilik şartını karşılamaktadır.

58. Anayasa'nın 13. maddesi gereğince hükmün denetlenmesini talep etme hakkına sınırlama getiren kanuni düzenlemelerin Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

59. Anayasa'nın 36. maddesinde hak arama özgürlüğü için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte bunun hiçbir şekilde sınırlanması mümkün olmayan mutlak bir hak olduğu düşünülemez. Anayasa Mahkemesi kararlarında, Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevlerin özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebileceği kabul edilmektedir (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014; E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015).

60. Öte yandan hak arama özgürlüğü, niteliği gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bir haktır. Zira bu hakkın Anayasa'da ifade edilmiş olması kendi başına bir anlam ifade etmemekte, bireylerin bu haktan yararlanabilmesi için devletin en azından yargı teşkilatını kurması ve yargılama usullerini belirlemesi gerekmektedir. Devletin düzenleme yetkisinin bulunduğu alanlarda belirli ölçüde takdir yetkisine sahip olduğunun kabulü gerekir. Bu sebeple hak arama özgürlüğüne yönelik sınırlamalar getirilirken kanun koyucuyu bağlayan belirli bir meşru amaçlar listesi bulunmamaktadır. Ancak kanun koyucunun bu takdir yetkisinin Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi olduğu açıktır (adil yargılanma hakkı yönünden benzer değerlendirme için bkz. *Bekir Sözen* [GK], B. No: 2016/14586, 10/11/2022, § 74).

61. Kurum kararına karşı itiraz edilmesi üzerine verilen yargı kararının kesin olmasını öngören kuralın amacının yargılamanın makul süre içinde tamamlanması ve usul ekonomisinin sağlanması olduğu anlaşılmaktadır.

62. Nitekim Anayasa'nın 36. maddesinde güvenceye bağlanan adil yargılanma hakkının önemli unsurlarından biri de *makul sürede yargılanma* hakkıdır. Anayasa'nın 141. maddesinin dördüncü fıkrasında davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasının yargının görevi olduğu belirtilmek suretiyle davaların makul bir süre içinde bitirilmesi gerekliliği açıkça ifade edilmiştir. Bu hak gereğince devlet, yargılamaların gereksiz yere uzamasını engelleyecek etkin çareler oluşturmak zorundadır (AYM, E.2013/4, K.2013/35, 28/2/2013).

63. Öte yandan anılan fıkarda davaların en az giderle sonuçlandırılması da bir ilke olarak düzenlenmiştir. *Usul ekonomisi* olarak da adlandırılan bu ilke, yargılama maliyetinin en düşük düzeyde olmasını ve bu sürecin mümkün olan en hızlı yöntemlerle gerçekleştirilmesini öngörmektedir. Dolayısıyla davaların makul süre içinde ve daha az masrafla sonuçlanmasının sağlanması amacıyla hükmün denetlenmesini talep etme hakkının sınırlandırılmasının anayasal açıdan meşru bir amaca dayandığı görülmektedir (AYM, E.2020/21, K.2020/53, 1/10/2020, § 30).

64. Hükmün denetlenmesini talep etme hakkına getirilen sınırlamanın meşru bir amaca yönelik olması yeterli olmayıp ayrıca ölçülü de olması gerekir.

65. Kuralın bu tür davaların makul süre içinde sonuçlandırılması ve usul ekonomisinin sağlanması amacına ulaşılabilmesi bakımından elverişli ve gerekli bir araç olmadığı söylenemez.

66. Bununla birlikte yargılamanın makul bir sürede sonuçlandırılması ve usul ekonomisinin sağlanması amacıyla da olsa gazete, dergi, internet haber siteleri bakımından ağır sonuçlar doğurabilecek, ifade ve basın özgürlüklerinin kullanımını yakından etkileyebilecek yargı kararlarının ikinci bir yargı merciinin denetimine tabi kılınmamasının kişilere aşırı külfet yükleyeceği açıktır. Dolayısıyla söz konusu hükümlerin denetime kapalı tutulmasıyla kişiye yüklenen külfet, yargılamanın makul sürede sonuçlandırılması ve usul ekonomisinin sağlanması amaçlarıyla haklı kılınmaz. Başka bir deyişle ifade ve basın özgürlüklerinin kullanımı üzerinde önemli bir tesiri de bulunan anılan nitelikteki hükümlerin denetlettirilmesi vasıtasıyla elde edilecek bireysel yarar, makul sürede yargılanma hakkı ve usul ekonomisi ilkesine feda edilemez. Bu itibarla itiraz konusu kural, hükmün denetlenmesini talep etme hakkına yönelik orantısız bir sınırlama getirmektedir (aynı yönde bkz. AYM, E.2020/21, K.2020/53, 1/10/2020, § 38).

67. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 26., 28. ve 29. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'un 49. maddesinin birinci fıkrasının;

A. Bentlerini bağlayan hükmünün;

1. “...ile prodüktörler ve kamu idare ve teşekkülleri ve 42 nci maddede anılan sair ortakların sorumluları...” bölümünün itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu bölüme yönelik başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Kalan kısmının ve (a) bendinin esasına ilişkin incelemenin (a) bendi ile sınırlı olarak yapılmasına OYBİRLİĞİYLE,

B. (a) bendinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ile Metin KIRATLI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. (b) bendinin;

1. Birinci paragrafının itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu paragrafta yönelik başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. a. 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen ikinci paragrafında yer alan “...ve (b)...” ibaresinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu ibareye yönelik başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İkinci paragrafının kalan kısmının esasına ilişkin incelemenin anılan paragrafta yer alan “(a)...” ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına OYBİRLİĞİYLE,

c. İkinci paragrafında yer alan “(a)...” ibaresinin anılan paragrafta yer alan;

i. Birinci ve ikinci cümleler yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Üçüncü cümle yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ile Metin KIRATLI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

Ç. (c) bendinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu bende yönelik başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

17/6/2025 tarihinde karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞI OY

1. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu'nun çoğunluğu tarafından 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunu'nun 49. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin ve (b) bendinin 2. paragrafının son cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesi ile iptaline karar verilmişse de aşağıda belirttiğimiz gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz. Şöyle ki;

2. 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'un 49. maddesinin davaya konu olan fıkraları şöyledir:

3. *“Bu kanuna veya bu kanuna dayanılarak yapılacak yönetmeliğe veyahut Kurum Genel Kurulunun bu kanunda yazılı hususlarda itti haz edeceği kararları ile yükletilen ödevlere yahut da basın ahlak esaslarına, riayet etmeyen gazete, dergi ve internet haber siteleri ile prodüktörler ve kamu idare ve teşekkülleri ve 42 nci maddede anılan sair ortakların sorumluları*

hakkında, diğer mevzuat hükümlerine hâlel gelmemek üzere, aşağıda yazılı olduğu şekilde muamele yapılır:

a. *Kurum tarafından o gazete veya dergi ya da internet haber sitesine verilecek ilan ve reklamlar, kesinleşen Yönetim Kurulu Kararına dayanılarak, Kurum Genel Müdürlüğünce, iki ayı geçmeyecek bir süre ile kesilir. Ayrıca, bu kanunla temin edilen menfaatlerden de aynı şekilde faydalandırılmaz.*

b. *(a) ve (b) bentlerinde yazılı hâllerde, Yönetim Kurulu Kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki Asliye Hukuk Mahkemesine itiraz edilebilir. Söz konusu itirazlarda basit yargılama usulü uygulanır. Bu yargılama neticesinde verilecek karar kesindir”.*

4. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu tarafından, Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ve Diğerleri başvurusunda (GK., B. No: 2016/5903, 10/3/2022, R.G. Tarih ve Sayı: 10/8/2022-31919), 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'un 49. maddesi ile Basın İlan Kurumunun (BİK) Basın Ahlak Esasları Hakkında 129 sayılı Genel Kurul kararının (Genel Kurul kararı) belirli ve öngörülebilir olmaması nedeniyle Anayasa'nın 13. maddesindeki kanunilik ölçütünü sağlamadığı, ayrıca resmî ilan ve reklam kesme yaptırımına karşı öngörülen itiraz yolunun uyumsuzluğunun esasını incelemeyi ve çelişmeli yargılama ilkesinin güvencelerini sağlamayı dışladığını belirtilerek, oy çokluğu ile başvuru sahiplerinin ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, söz konusu başvuruda çoğunluk tarafından ihlalin, bizzat kanun hükmünün lafzına dayalı yapısal bir sorundan kaynaklandığı tespit edilerek pilot karar usulünün uygulanmasına ve yapısal sorunun çözümü için keyfiyetin Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verilmiştir.

5. Söz konusu Genel Kurul kararında (GK., B. No: 2016/5903, K.Tarihi; 10/3/2022) çoğunluk görüşüne katılmayan üyeler tarafından kaleme alınan karşı oy gerekçesinde, maddede resmî ilan ve reklam kesme yaptırımı uygulanmasına dayanak teşkil eden dört farklı durumun düzenlendiği, bunların, (a) 195 sayılı Kanun'a, (b) 195 sayılı Kanun'a dayanılarak yapılacak yönetmeliğe, (c) BİK Genel Kurulunun 195 sayılı Kanun'da yazılı hususlarda alacağı kararlar ile yükletilen ödevlere, (d) Basın ahlak esaslarına riayet etmeme hâlleri olduğu, kanunilik açısından yapılan incelemede ise, "basın ahlak esasları" kavramının belli ölçüde soyut nitelikte olduğu, ancak kanunlarda öngörülen kavramların soyut nitelik taşıması onların otomatik olarak belirsiz ve öngörülemez olduğu anlamına gelmediği, nitekim Anayasa Mahkemesi'nin kanunlarda yer alan kavramların niteliği gereği soyut olmasını kanunun belirliliği ve öngörülebilirliği bağlamında başlı başına bir Anayasa'ya aykırılık nedeni olarak görmediği belirtilmiş ve bu hususta Mahkemenin çeşitli içtihatlarına yer verilmiştir. Bireysel başvuruya ilişkin Genel Kurulun çoğunluk görüşüne katılmayan üyelerin karşı oyunda ortaya konulan gerekçeler işbu norm denetimi açısından davaya konu kuralların Anayasaya aykırı olmadığı yönünde savunduğumuz görüş için de aynen geçerli olduğundan, ilgili karşı oy yazısına aşağıda özetle yer vermekte yarar görüyoruz.

6. İlgili karşı oy gerekçesinde (GK., B. No: 2016/5903, 10/3/2022), öncelikle basın ahlak esasları ifadesinin soyut bir kavram olup olmadığı ve soyut olması halinde belirsiz sayılıp sayılamayacağı Anayasa Mahkemesi'nin önceki içtihatları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi'nin (AYM, E.2011/44, K.2012/99, 21/06/2012 tarihli) kararında, müstehcenlik kavramına ilişkin olarak, "Sürekli değişen toplumsal yapı karşısında müstehcen yayınların neler olduğunun önceden kanun koyucu tarafından belirlenmesindeki güçlük göz ardı edilemez. Bununla birlikte 'müstehcenlik' kavramına zaman içinde doktrin, uygulama ve yargı kararlarıyla içerik ve anlam kazandırıldığı da bir gerçektir. Bu nedenle, dava konusu kuralın belirsizliğinden söz edilemez." değerlendirmesinde bulunulduğu, yine söz konusu kararda "genel

ahlak" kavramı ile ilgili olarak "*Anayasa Mahkemesi'nin pek çok kararında belirtildiği üzere genel ahlak, belli bir zamanda, toplumun büyük bir çoğunluğunca benimsenmiş bulunan ahlak kurallarıyla ilgili hareketleri gösteren ve kolayca anlaşılan bir anlam taşımaktadır.*" yorumunun yapıldığı, yine basınla ilgili olan, hatta inceleme konusu kanun hükmüne kıyasla ifade ve basın özgürlüklerine daha ağır müdahaleye izin veren bir kanun hükmünde yer alan, soyut nitelikteki terör örgütlerine "iltisak" ve bunlarla "irtibat" kavramlarının da belirsiz ve öngörülemez görülmediği (AYM, E.2018/91, K.2020/10, 19/02/2020) ifade edilmiştir.

7. Yine ilgili karşı oy gerekçesinde (GK., B. No: 2016/5903, 10/3/2022), Anayasa Mahkemesi'nin kanunların belirlilik ve öngörülebilirlik kriterleri yönünden sağlaması gereken koruma seviyesini büyük ölçüde ilgili kanun metninin düzenlediği alan, muhataplarının niteliği ve sayısı ile bağlantılı olarak değerlendirdiği, "*Halime Sare Aysal*" ([GK], B. No: 2013/1789, 11/11/2015, § 65) kararında "*Bununla birlikte her ihtimale çözüm getiremeyecek olan yasal mevzuatın sağladığı koruma seviyesi büyük ölçüde ilgili metnin düzenlediği alan ve içeriğiyle birlikte muhataplarının niteliği ve sayısı ile yakından bağlantılıdır. Bu nedenle kuralın karmaşık olması ya da belirli ölçülerde soyutluk içermesi ve buna bağlı olarak hukuki yardım ile tam olarak anlaşılabilir hâle gelmesi tek başına hukuken öngörülebilirlik ilkesine aykırı görülemez. Bu kapsamda hak ya da özgürlüğe müdahale eden kural belirli ölçülerdeki takdir alanını elbette uygulayıcıya bırakabilir. Fakat bu takdir alanının sınırlarının da yeterli açıklıkta belirlenmesi ve kuralın asgari bir kesinlik içermesi zaruridir.*" yorumunun yapıldığı belirtilerek, "basın ahlak esasları" kavramının belli bir dereceye kadar soyutluk içermesi tek başına belirsizliğe ve öngörülmezliğe neden olmadığı, tam bir netlikte ve tüm aykırı davranış şekillerini tüketen bir tanımının yapılmasının kavramın niteliği gereği mümkün olmayabileceği, dahası söz konusu kavramın içinde yer aldığı kuralın muhatapları geniş halk kitleleri değil nispeten dar bir grup olan basın profesyonelleri olduğu, bu grubun -meslek profesyonellerinden oluşması nedeniyle- BİK'in 129 sayılı Genel Kurul kararında da yer verilen ilkeler ve basın ahlak esaslarının mahiyeti konusunda genel bir mutabakata sahip olduğu belirtilmiştir.

8. Yine söz konusu karşı oy gerekçesinde (GK., B. No: 2016/5903, 10/3/2022), Kanunda yer alan ve niteliği gereği belli bir soyutluk içeren kavramın kendisi yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesi kararları çerçevesinde belirsizlik ve öngörülemezlik doğurmuyorsa bu kavramın kapsamının ikincil düzenlemelerde somutlaştırılmasının başlı başına bir kanunilik sorunu doğurmayacağı, kaldı ki idari yaptırımlar yönünden kanunilik ölçütünü adli cezalara kıyasla daha esnek yorumlandığı, Mahkemenin, Anayasa'nın 38. maddesi kapsamında "ceza" olarak gördüğü ve somut olaydaki gibi niteliği gereği "ceza" olarak nitelendirilmeyen idari yaptırımlara kıyasla daha sıkı denetime tabi olması gereken idari para cezalarını düzenleyen ve başvuruya konu kanun hükmünün aksine idari yaptırımı gerektiren eylemi soyut bir kavram olarak dahi öngörmeyen, eylem yönünden idari düzenleyici işlemlere atıf yapan kanun hükümlerini bile Anayasa'ya aykırı bulmadığı belirtilerek, Anayasa Mahkemesi'nin 26/12/2003 tarihli ve E.2000/8, K.2003/104 sayılı kararı, 2/6/2011 tarihli ve E.2008/115, K.2011/86 sayılı kararı, 31/5/2017 tarihli ve E.2017/103, K.2017/108, 31/05/2017 sayılı kararı ve 11/11/2021 tarihli ve E.2019/110, K.2021/85 sayılı kararlarına özet olarak yer verilmiş, BİK Genel Kurulunun 129 sayılı kararında yer verilen suçlu olarak ilan etme, suça tahrik veya teşvik, şiddet ve terörü özendirme ile terör örgütleri ile mücadeleleyi etkisiz kılma, küçükleri ve gençleri olumsuz etkileme, ahlaka aykırılık, eleştiri sınırlarını aşan ifadeler, özel hayatın gizliliğini ihlal, haber içeriğini saptırma ve çelişki yaratma gibi hukuka aykırılık hâllerinin tartışmaya izin vermeyecek şekilde açık ve net ifadelerle kaleme alınabilmesinin mümkün olmadığı, bu hallerin birçoğunun ceza hukuku kapsamında suç olarak da düzenlendiği ve anılan hâllerin bu düzenlemelerde dahi aynı soyutlukta kaleme alındığı, bu nedenle Kanun'da müdahaleye konu eylemin "basın ahlak esaslarına riayet etmeme" olarak öngörülmesi olmasının belirsiz ve öngörülemez olmadığı ifade edilmiştir.

9. Yukarıda özetle yer verilen karşı oyda ileri sürülen gerekçeler, basın ahlak esaslarına riayet etmeme ifadesinin belirsiz ve öngörülemez olmadığını ortaya koymaktadır. Bunun yanında dava konusu kuralın “*Bu kanuna veya bu kanuna dayanılarak yapılacak yönetmeliğe veyahut Kurum Genel Kurulunun bu kanunda yazılı hususlarda ittihaz edeceği kararları ile yükletilen ödevlere*” ifadesi de belirsiz ve öngörülemez değildir”. Anayasa Mahkemesi çeşitli içtihatlarında, Anayasa’nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda kanunda genel ifadelerle düzenleme yapılarak ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmenin türevsel nitelikteki düzenleyici işlemlerine bırakılması mümkün olduğunu belirterek, bir kanunun kapsamına giren tüm hususların kanunda tek tek sayılmasının güçlük arz etmesi ya da bazı hususların eksik kalması söz konusu olduğunda kanun koyucunun temel kuralları saptayarak detayları daha alt düzeydeki düzenlemelere bırakmasının belirlilik ilkesine de aykırılık oluşturmayacağını ifade etmiştir. (Bkz. AYM, 1.2.2024 tarihli ve 2023/177 E., 2024/30 K ., § 58-59; AYM, E.2019/32, K.2021/54, 14/07/2021, § 66- 67). Buna göre, dava konusu kuralda yer alan “Bu Kanun” ibaresi 195 sayılı Kanunu ifade etmekte olup, Kanunun içeriğinde yer alan hükümler belirli olduğundan, Kanuna yapılan atfın belirsiz olduğu kabul edilemez.

10. Yine, dava konusu kuralda yer alan “*Kurum Genel Kurulunun bu Kanunda yazılı hususlarda ittihaz edeceği kararlar*” ifadesi de açık ve belirli olup, idarenin alacağı kararının çerçevesi ve sınırları 195 sayılı Kanun ile çizilmiş olmaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 4. maddesinin 1. fıkrasında yer alan “... *çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir*” düzenlemesini Anayasa’nın 2. ve 38. maddelerine uygun bularak iptal talebini reddetmiştir (Anayasa Mahkemesi, 2023/140 E., 2024/81 K., 14/3/2024, R.G.Tarih-Sayı: 14/6/2024-32576).

11. Anayasa Mahkemesi (2023/140 E. ve 2024/81 K.) sayılı kararında, Anayasa’nın 38. maddesinin birinci fıkrasında, “*Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz.*” denilerek suçun kanuniliği ilkesi; üçüncü fıkrasında da “*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.*” ifadesine yer verilerek cezanın kanuniliği ilkesi getirildiğini, Anayasa’nın anılan maddesinde yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca yasaklanan eylemler ile bunlara verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, ayrıca kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirli olması gerektiğini..., Anayasa’nın anılan maddesinde idari suç ve cezalar ile adli suç ve cezalar arasında bir ayrım yapılmadığından her ikisi de bu maddede öngörülen ilkelere tabi olduğunu, ancak yasama organının ağır işleyen yapısı ile ekonomik ve teknik hayatın hızla değişen ve gelişen şartları gözetilerek, suç ve cezalarda kanunilik ilkesinin idari suçlar yönünden daha esnek uygulanması gerektiğini, (AYM, E.2015/85, K.2016/3, 13/1/2016, §14; E.2019/110, K.2021/85, 11/11/2021, § 19), şüphesiz hukuk devletinde ceza hukukuna ilişkin düzenlemelerde olduğu gibi kabahatler hukuku açısından da hangi eylemlerin kabahat sayılacağı, bunlara uygulanacak yaptırımın türü ve ölçüsünün belirlenmesi ve idareye yaptırım uygulama yetkisinin verilmesi gibi konularda kanun koyucunun Anayasa’ya bağlı kalmak koşuluyla takdir yetkisi bulunduğunu, ancak idareye yaptırım uygulama yetkisi verilmesinin amacı, değişen sosyal, siyasal ve ekonomik koşulların ortaya çıkardığı toplumsal gereksinimlerin yerinde, zamanında ve etkin bir biçimde karşılanabilmesi için idareye farklı çözümler arasından uygun ve yerinde olanı seçme serbestisi tanıdığını, bu serbestî idareye keyfi olarak hareket edebilme yetkisi vermediğini (AYM, E.2014/87, K.2015/112, 8/12/2015, § 195-198), bu bağlamda Anayasa’nın 38. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere suçta ve cezada kanunilik ilkesi, kanun koyucunun açık suç hükmü koymasına engel değilse de bir idari suç ve cezanın Anayasa’nın anılan maddesine uygun kabul edilebilmesi için suç konusunun ve yaptırımının tereddüde yer bırakmayacak şekilde kanunda açıkça belirtilmesi ve kişilerin belirlenen somut suç fiilini önceden bilmelerini sağlayacak kanuni güvencenin sağlanması gerektiğini belirtmiştir (§ 8-12).

12. Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında (2023/140 E. ve 2024/81 K. sayılı), yukarıda yer verilen ilkeleri belirterek, idari nitelikte suç sayılan eylemler ve cezasının, bireylerin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek şekilde kanunda gösterildikten sonra yasama organının uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin konularda alınacak önlemlerin kamu hizmetlerinin ve toplumsal ihtiyaçların değişkenliği çerçevesinde duyulan gereksinmelere uygunluğunu sağlamak amacıyla yürütme organına yetki vermesi idari kararlarla suç ihdası ve dolayısıyla kanunilik ve belirlilik ilkesinin ihlali anlamına gelmediğini (AYM, E.2018/30, K.2018/94, 25/9/2018, §15; E.2019/110, K.2021/85, 11/11/2021, § 21), kuralda çerçevesinin kanunla belirlenmesi şartıyla idareye kabahat oluşturan fiilin kapsam ve koşullarını genel ve düzenleyici işlemlerle belirleme yetkisi verildiğini, kuralda da belirtildiği üzere idare bu yetkisini ancak kanunda belirtilen çerçeve sınırları dahilinde kullanabileceğini, kabahatlerin niteliği gereği birbirinden çok farklı eylemlere konu olabildiğini, kanun koyucu da bu durumu gözeterek genel çerçevesi kanunla belirlendikten sonra kabahat oluşturan fiilin kapsam ve koşullarını belirleme yetkisini idareye bıraktığını, dolayısıyla kabahat oluşturan fiilin kapsam ve koşulları bakımından çerçevesinin kanunla belirlenmesi şartıyla içeriğinin, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilmesini öngören kural suç ve cezada kanunilik ilkesini ihlali etmediğini, açıklanan nedenlerle kuralın, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olmadığını belirtmiştir (§ 13-14).

13. Buna göre, dava konusu kuralda Basın İlan Kurumu'nun kanunda belirtilen hususlara ilişkin alacağı kararlar ifadesi kullanılarak hangi kararlara yaptırım öngörüleceğinin Kanun ile çerçevesi çizilmiş olmaktadır. Dava konusu kuralda kanun koyucu genel çerçeveyi kanunla belirledikten sonra yaptırım uygulanacak fiilin kapsam ve koşullarını belirleme yetkisini idareye bırakmış, yani yaptırım uygulanacak kural içeriğinin Kurum Genel Kurulu tarafından doldurulmasına imkan vermiştir. Dava konusu kuralın (a) bendinde *"Kurum tarafından o gazete veya dergi ya da internet haber sitesine verilecek ilan ve reklamlar, kesinleşen Yönetim Kurulu Kararına dayanılarak, Kurum Genel Müdürlüğüne, iki ayı geçmeyecek bir süre ile kesilir. Ayrıca, bu kanunla temin edilen menfaatlerden de aynı şekilde faydalandırılmaz"* düzenlemesine yer verilerek uygulanacak idari yaptırım açık ve net bir şekilde belirtilmiştir. Söz konusu fıkrada, çerçevesi Kanun ile çizilen ve içeriği idareye bırakılan fiillere hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığı belirli bir açıklık ve kesinlikte ortaya konulmuştur. Hal böyle olunca Anayasa Mahkemesi'nin Kabahatler Kanunu'nun 4. maddesinin 1. fıkrasına ilişkin verdiği (2023/140 E. ve 2024/81 K.) sayılı kararından ayrılmayı gerektiren bir durum söz konusu değildir. Bu nedenlerle dava konusu 195 sayılı Kanunun 49. maddesinin 1. fıkrasının bentleri bağlayan hükmü ve (a) bendi Anayasa'ya aykırı olmadığından iptal talebinin reddi gerekir.

14. 195 sayılı Kanunun 49. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde, yönetim kurulu kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Kurum Genel Müdürlüğü'nün bulunduğu yerdeki Asliye Hukuk Mahkemesine itiraz edilebileceği, söz konusu itirazlarda basit yargılama usulünün uygulanacağı, bu yargılama neticesinde verilecek kararların kesin olduğu belirtilmiştir. Çoğunluk gerekçesinde, itiraz üzerine verilen kararların kesin olmasının hükmün denetlenmesi hakkına orantısız bir sınırlama getirdiği ve bu nedenle iptali gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

15. Anayasa Mahkemesi, somut norm denetiminde verdiği 27/12/2018 tarihli ve E.2018/71, K.2018/118 sayılı kararıyla hükmün denetlenmesini talep etme hakkının Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyeti ile güvence altına alındığına hükmetmiş, hükmün denetlenmesini talep etme hakkının mahiyeti dikkate alındığında bu hakkın mutlak bir hak olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığını, dolayısıyla bu hak kanun koyucu tarafından bazı sınırlamalara tabi tutulabileceğini, ancak bu sınırlandırmaların Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ölçütlere uygun olarak yapılması gerektiğini ifade etmiştir (Mahir Şahap Bostan, B. No: 2017/19906, 2/6/2020, § 32). Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlükler, özlerine

dokunulmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağılı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilecek olup, bu kapsamda hükmün denetlenmesini talep etme hakkına ilişkin sınırlandırmaların da kanuna dayanması, meşru bir amaç izlemesi ve ölçülü olması gerekir (Mahir Şahap Bostan, § 33).

16. Anayasa Mahkemesi Mahir Şahap Bostan başvurusunda, belirli bir tutarın altındaki adli para cezalarına mahkûmiyet hükümlerine karşı istinaf yolunun kapalı tutulması suretiyle hükmün denetlenmesini talep etme hakkına getirilen sınırlamanın istinaf mahkemelerinin iş yükünün azaltılması amacına ulaşılabilmesi bakımından elverişli ve gerekli bir araç olmadığı söylenemeyeceği, öte yandan hükmün denetlenmesini talep etme hakkına getirilen sınırlamanın elverişli ve gerekli olması yeterli olmayıp orantılı da olması gerektiği, Anayasa Mahkemesinin 27/12/2018 tarihli ve E.2018/71, K.2018/118 sayılı kararında, hafif nitelikteki suçlara ilişkin mahkûmiyetlerin kesin olmasını, hükmün denetlenmesini talep etme hakkına yönelik orantılı bir sınırlama olarak nitelendirildiği, ancak hürriyeti bağlayıcı ceza yaptırımını içeren suçların hafif nitelikte olarak kabul edilemeyeceğini ifade ettiğini (§ 32), somut olaya uygulanan kuralda, istinaf yolu kapatılan hükümlerin hürriyeti bağlayıcı ceza içermediği ve adli para cezası niteliğinde olduğu gözetildiği ve ayrıca istinaf yolu kapatılan adli para cezasının miktar itibarıyla da çok yüksek olmadığı görüldüğü, önem derecesi düşük suçlara ilişkin para cezalarına mahkûmiyet hükümlerine karşı istinaf yolunun kapalı tutulmasının amacı istinaf mahkemelerinin iş yükünü azaltmak olduğu, böylelikle istinaf mahkemelerinin emek ve mesailerini daha ağır nitelikli mahkûmiyet hükümlerine sarf etmeleri hedeflendiği, istinaf mahkemelerinin iş yükünün azaltılması ve bu suretle daha nitelikli davalara daha fazla zaman ayırmalarının sağlanmasıyla elde edilecek kamusal yararın önemi yadsınamayacağı belirtilerek somut olayda bireysel hak ihlalinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

17. Dava konusu 195 sayılı Kanunun 49. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinin 2. Paragrafının son cümlesinde yaptırım uygulanan kişiye Asliye Hukuk Mahkemesine itiraz edilebileceği ve bu kararların kesin olduğu belirtilmiş ise de, uygulanan yaptırımın aynı maddenin (a) bendine göre, iki ayı geçmeyecek şekilde ilan ve reklamların kesilmesi ve sağlanan menfaatlerden yararlanılmaması olduğu yani hükmün denetlenmesi istem hakkının tamamen maddi hususlara ilişkin olduğu nazara alındığında, Anayasa Mahkemesi'nin norm denetiminde verdiği 27/12/2018 tarihli ve E.2018/71, K.2018/118 sayılı kararı ve yine Mahir Şahap Bostan, B. No: 2017/19906, 2/6/2020 sayılı kararlarında ortaya konulan ilkelerden ayrılmayı gerektiren bir durum söz konusu değildir. Usul ekonomisinin sağlanması ve yine istinaf mahkemelerinin emek ve zamanlarını daha nitelikli işlere sarf ederek kamusal yararın selde edilmesi amacı ile itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğunun öngörülmesi, kanun koyucunun takdir hakkı çerçevesinde meşru ve ölçülü bir düzenleme olup, Anayasa'ya aykırı değildir.

18. Açıklanan nedenlerle, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkilane Dair Kanunu'nun 49. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve (b) bendinin 2. paragrafının son cümlesi Anayasa'ya aykırı olmadığından ve iptal edilmemesi gerektiğinden, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Esas Sayısı : 2023/168
Karar Sayısı : 2025/132

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI